

LOBBAN BALÁZS BALLADÁJA

balladisztikus tragikomédia pár kurta énekben

Összeeskábálta: Fábán Péter

SZEREPLŐK

MESELŐ, *értelmiségi barlanglakó*

LYÁNYKA, *értelmiségi barlanglakó, a lánya*

LOBBAN BALÁZS, *az utolsó magyar gázszerelő*

TERKA, *Balázs szerelmese*

TANÁR ÚR, *Terka apja*

HECTOR KUTYA, *kutya*

Bende Ildikó

Sík Frida

Fejszés Attila

Mózes Anita

Jáger András

Nagy Gréta

RENDEZŐ: Benkó Bence

Győri Nemzeti Színház, Kortársasjáték 2019

ELŐHANG

Magyarország, 2040. Egy barlang bejáratánál valahol a hegyekben. Tűz enyész a csillagok alatt. Egy anyóka próbálja élesztgetni feslett rongyokban. Könyveket használ gyújtósnak, közben mormog.

MESÉLŐ

Lobbanj te tűz

S könyörgünk

Gúnyt ne űzz

Ma is belőlünk!

Ne csiholjunk hiába

Kik maradtunk félszegen, árván

Bölcsészek, tudás-hiányban,

Kétezernegyven Magyarországon!

Lyányka jó, valami nehezét cipel hóna alatt.

LYÁNYKA

Édesanyám, édesanyám!

Ezt nézd, mit találtam!

Most ásta Hector kutyám!

Ilyet még sohase láttam!

Mi ez? Mi ez? Ősi lelet?

Magyar múltunk árnya?

Hát nem érkezik felelet?

Miért nézel szájtátva?

MESÉLŐ

Valami rémlik, mintha egyszer, régen...

LYÁNY

Édesanyám, hát elpirulsz egészen!
Mit titkolsz előlem? Mit talált a Hector?

MESÉLŐ

Édes kislányom, ez egy gázkonvektor.

LYÁNYKA

Gáz-micsoda? Miféle vektor?
Definiáld, te vagy a nyelvész-lektor!

MESÉLŐ

Ezzel fűtöttek az ősi magyar népek.
Nem kellett tüzet rakni, mint manapság
Látod, itten búzavirág gázláng égett
Befűtési egy mozdulat volt - ma ez pimaszság!

LYÁNYKA

Üzemeld be anyám, látnám azt a lángot!
A búzavirág szépet!

MESÉLŐ

Tedd inkább a tűzre azt a kis fát, ott!

LYÁNYKA

Miért sírsz, mi szégyen éget?

MESÉLŐ

Édeslyányom, ezt én üzembe helyezni
Bizony sose tudtam, de ismertem valakit...
Na jó, ülj ölembe, s kezd füled hegyezni
Mert ama régimódi történet, amit
Most eléd tárok
Mélyebben él bennem

Mint a turáni átok!
Hallgasd szépen, csendben,
Ím ez ősi kódex, kétezertizenkilencből
Ebből olvasom fel,
Mert nem tudom már fejből.
Bátran heverj el,
- Na végre, ég a tűz -
Te sokadgenerációs értelmiségi árva,
- Ki ma már barlang előtt ülsz -
Így hangzik Lobban Balázs balladája!

ELSŐ ÉNEK

MESÉLŐ

Mintha pásztortűz ég őszi éjszakákon
Messziről lobogva tenger pusztaságon:
Lobban Balázs képe úgy lobog fel nékem
Valahol a kétezer tízes évek elejében...
Micsoda korszak! Pezsgő városok,
Bárok, pezsgők, könyvszalonok!
Mikor még nem gyújtós volt a könyv,
És mozik árnyában gördült a könny,
Fűtött színházakban fűtött szenvedély
És az sem volt különös esemény,
Hogy egy marcalvárosi nyalka legény,
Ki nem volt gazdag, de inkább szegény,
A Lobban Balázs, tizennégy évesen,
(Mint utóbb kiderült, igencsak tévesen)
Hajára fél tubus zselét kent,
És középiskolába ment.

TANÁR ÚR

Mielőtt rátérnénk Károly Róbertékre,

Rákérdezek hamar második Endrére.
Ezzel a felelés meg is lenne oldva.
Valaki esetleg, önként és dalolva?

MESÉLŐ

Egymásra néz a sok csibész,
S a stréber-diákok is
De egyik sem volt oly vitéz
Hogy csak felpillantson is...

LOBBAN

Én felelek minden kérdésére!

MESÉLŐ

Lebben Lobban karja az égbe.

TANÁR ÚR

Lobban, micsoda meglepetés!

LOBBAN

Tanár úr, készültem, és...

MESÉLŐ

Ám el is akad szegény Lobban nyelve,
Mert szíve szerelemmel úgy el van telve...
Az Arany Terka iránt, ki még sose volt kettes,
És történelemből kétszeres OKTV-nyertes!

TANÁR ÚR

Mettől meddig uralkodott második Endre?

LYÁNYKA

Édesanyám, haragszom kendre!

Azt ígérte ballada lesz, búzavirág-lánggal.
Mit terheli történetét, tanár úrral, lánnyal?

MESÉLŐ

Ezek még mind fontosak lesznek, de csitt!

LOBBAN

Ezerkétszáz... hú de meleg van itt...

TANÁR ÚR

Nem tudja? Ez így elégtelen, újra!

TERKA

Apám, alig makkant, csak a haját túrta!

MESÉLŐ

Érted már? A Tanár úrnak e diákja...

LYÁNYKA

A vérszerinti lánya!

TANÁR ÚR

Ne véd a védhetlent, Terka!

Egyes, leülni, hol van itt egy cerka?

LOBBAN

Tanár úr kérem, én készültem.

TANÁR ÚR

És én közben száz évet vénültem.

Ezegyszer idefigyeljen, Lobban,

(S ezt jegyezze meg nálam is jobban)

Ameddig szóból értek én,

Nem lesz diplomás e féltekén!

TERKA

Miért?

LYÁNYKA

Miért?

LOBBAN

Miért?

MESÉLŐ

Miért?

TANÁR ÚR

Miért?!

Mert szellemileg inkompetens, azért!

Kárpitos legyen, vagy katona!

Egy évszámot nem tud, ostoba.

Magának a bölcsészethez nincs talentuma.

Tanuljon szakmát! A többi csak duma!

MÁSODIK ÉNEK

MESÉLŐ

Eltelt egy év, eltelt kettő, jön az érettségi,

És Lobban az egészet kettesre elvégzi.

Terka persze össz-pontot kap, és van nyelvvizsgálója,

Nemzetközi tanulmányok az ő szíve nagy vágya.

LOBBAN

Hova tovább, Terka? Miért vársz pesti buszra?

TERKA

Úgy néz ki, felvettek a Corvinusra!

LOBBAN

Értem, rendben, hú, hát gratulálok...

TERKA

Te pedig ne aggódj, a pontok csak számok.

LOBBAN

Nem leszek tudós, jól mondta faterod.

TERKA

Ettől még maradhatok a haverod?

LOBBAN

A haverom? Azt hittem, hogy... mindegy.

TERKA

Havert mondtam volna?

LOBBAN

Attól tartok. Mintegy.

TERKA

Ez jött ki rímnek. De most te rímelj: én szeretlek.

LOBBAN

Én, én, én, én, én...

TERKA

Indul buszom...

LOBBAN

...is szeretlek. Téged.

TERKA

Leülni, egyes!

LOBBAN

Terka, lelkem!

Legyen ez most kettes!

Csók.

LYÁNY

Édesanyám, de nyálas dramaturgia!

MESÉLŐ

Türelem, máris terem itt galiba...

TERKA

Megyek. Veled mi lesz? Maradsz? Győr?

LOBBAN

Lehetek kárpitos, cukrász, teremőr...

De anyám szerint az a nyerő,

Ha egyik sem, hanem gázszerelő.

TERKA

Lobban Balázs, gázszerelő, Pesten is lesz praxisa?

LOBBAN

Ha cserébe megígéri, velem közös lesz lagzija!

HARMADIK ÉNEK

MESÉLŐ

Tégy még a tűzre, lányom, édes lányom!

LYÁNYKA

Gázszerelő! Ő ért csak e géphez kerek e világon?

MESÉLŐ

Nem ismered mesém végét, mégis alig tévedsz,
De hallgasd csak tovább, míg a tűzbe révedsz!
Lobban Balázs Győrben, Terka Pesten,
Édesapjával élt eztán, bizony, kettesben.
Terka az egyetemet letudta egy szusszal,
És sok időt élt külhonban a drága Erasmussal.
Apukája eközben piédzsdívé érett,
Szakmai elismerések garmadája végett.
Balázs a gáz-szakmát hamar kitanulta,
Gázvezeték, konvektorok - minden csínját tudta.
S merre zúgnak habjai Tiszának, Dunának,
Nem akadt párja középvállalkozásának!
De míg fűtést szerelt immár országszerte,
Szíve minden dobbanását Terkáért verte.

LOBBAN

Ez a világ ellobban,
Ölelnék még jobban,
De szerelmünkön kívül, van köztünk, bakker,
Vagy ezerkétszázötven izzó kilométer.
Terka, édes Terka, milyen Düsseldorfban?

TERKA

Kutatási szabadság van, jer utánam, nyomban!

LOBBAN

Én itthon a szerszámok közt szabadon kutatok,
Gyere te haza, s olyan szépet mutatok...

TERKA

Mit mutatsz, te drága?

LOBBAN

Elküldöm befotózva, kicsit se volt drága!

TERKA

Emotikon! Emotikon! Szívecske, kérdőjel.

LOBBAN

Siess haza, hogy találkozhass: kérőddel!

TERKA

Tudod, hogy most sírok? Ez gyémántberakásos!

LOBBAN

Fűtésszezonban jól fizet a város!

Hazajössz hát hozzám, édes feleségem?

TERKA

Én igent mondtam, de nem kaptál meg mégsem.

LOBBAN

Kérdőjel, kérdőjel, kérdőjel, de sok!

TERKA

Ki kell kérned apámtól, ez csupán az ok.

Még mindig eldönthetjük, ha ő már leokézta,

Hogy én megyek haza, vagy te jössz Düsseldorfba.

LOBBAN

Faterodat én már nem láttam gimi óta,
Nem bírtuk egymást, hogy állna velem szóba?

TERKA

Makacs, hiú ember, de légy türelemmel - emotikon,
Megenyhül majd végül, ha nem lépsz át a Rubiconon.

LYÁNYKA

Édesanyám, miért potyog megint könnyed?
Mindig oly derűs vagy, barátságos, könnyed...

MESÉLŐ

Csak füst ment szemembe, ölemben ülsz, szépre száll.

LYÁNYKA

Édesanyám, édesanyám! Nézzen szemembe végre már!
És mondja meg nékem, hogy a gyémántgyűrű a mesében,
A valóságban nem ez-e, mit most is csavarász kezével?

Csend.

MESÉLŐ

Erről nem beszélhetek, csak a mese végén.

LYÁNYKA

Nem mese ez édesanyám, de meséljen még, kérném!

NEGYEDIK ÉNEK

TANÁR ÚR

Alacsony a nyomás, vagy tudja fene, mi gond.

LOBBAN

Megnézem. Á, a cső kilazult. Helyreteszem. Pont.

TANÁR ÚR

Köszönöm szépen, mindennel együtt mi az ár?

LOBBAN

Felismer, Tanár Úr? Vagy tán elfelejtett már?

TANÁR ÚR

Ki maga? Jaj, csak nem? Lobban Balázs?

LOBBAN

A legjobb gázszerelő ki is lehetne más?

TANÁR ÚR

Látja, megmondtam én, egy szakma jót tesz magának.

LOBBAN

Ilyen szép szakmája a világon nincs másnak!

Köszönöm, Tanár Úr, hogy helyre tett annak idején!

TANÁR ÚR

Látja Lobban, nem hiába voltam én kemény!

Mennyivel tartozom? Számítson rá jattot!

LOBBAN

Semmivel sem tartozik, illetve adjon csak jattot!

TANÁR ÚR

Parancsol? Ez meg miféle szokásjog?

LOBBAN

Amikor a kérő fordul a tisztelt apához.

TANÁR ÚR

Lobban, maga megőrült? Sose volt százás.

LOBBAN

Megőrültem bizony: Terkával szeretnék lenni házas!

TANÁR ÚR

Idefigyeljen, Lobban! Attól, hogy jó gázos,

A koszos körmeitől ugyanúgy hányok.

Diploma és pénz nélkül? Hogy képzeled,

Hogy az én Terkám kezét elnyerheti?

LOBBAN

Legyen hát! Meggazdagszom, s visszatérek!

Ezért most hetvenötezer forintot kérek.

TANÁR ÚR

Ezért? Tessék! Még jó, hogy lehet kapni!

Most pedig lesz szíves eltakarodni!

ÖTÖDIK ÉNEK

MESÉLŐ

Türelmesen elszelelt, az én szerelmes mátkám.

Még többet dolgozott, már nem volt olyan házszám,

Melyet ne ismert volna Pesten és vidéken.

Fűtést szerelt, én pedig őt fűtöttem szívében.

TERKA

Ne hajtsd túl magad, pihenj is, te kincs!

LOBBAN

Míg enyém nem vagy, ilyen szó számomra nincs!

MESÉLŐ

Eltelt egy hónap, eltelt kettő, három,
És arra figyelt fel az én szerelmetes párom,
Hogy akárhova ment is, télen, vagy nyáron,
Rajta kívül nem akadt gázos hetedhétáron.
A többiek mind megszöktek nyugatra szerelni,
S nemcsak ők: ácsok, szabók, kárpitások, s ezernyi
Szakképzett munkaerőt érő
Fiatal, középkorú, s agg fő
Adta el lelkét a biztos lakhatásért,
Biztos lakhatásért, fél véka aranyért.
Lobban maradt, imádták a honpolgárok,
S őt itthon szeretett dolgozni mint gázos.
Hamar elhíresült, hérosszá lépett elő:
Lobban Balázs: az utolsó magyar gázszerelő!
Nem akart addig értem Düsseldorfba menni,
Míg az após-jelöltet kenyérre nem tudja kenni.

TANÁR ÚR

Alacsony a nyomás, vagy tudja... megint magát küldték?

LOBBAN

Csak rám számíthat immár, ha rossz a gázkészülék.
Hallott rólam, ugye? Híres lettem, s gazdag.
Ne legyen előttem immár mézesmadzag!

TANÁR ÚR

Dolgozzon, és mehet, ez még nem elég.

LOBBAN

Kétszázezer forintot kérnék.

MESÉLŐ

És Lobban csak túrt, és tovább dolgozott.
Már Budavárban is ő volt ki toldozott-foltozott,
A magyar király meghajolt, ha látta,
Már csak apámat zavarta, hogy nem volt diplomája.

TANÁR ÚR

Tegye a dolgát, mondjon egy számot, és takarodjon.

LOBBAN

Négyszázötvenezer forint, iparkodjon!

TANÁR ÚR

Nem szégyelli magát, havonta kell hívni, és ennyit kért?

LOBBAN

Ha kell, kisémmizem magát Terka szép kezéért!

MESÉLŐ

És ez így ment óról óra, évről évre.
A doktor először a fényűzésről mondott le.
Aztán a bútorokat adta el, majd a könyveit,
Végül nagy becsben tartott régi bélyegit.
Mert a gázkonvektor mindig tönkrement,
S ő kifizette Lobbant, egyre ment,
Hogy épp mekkora számot mond dühében,
De az én kezemet nem adta oda néki, semmiképpen.

Csend.

LYÁNYKA

Mi az, miért hallgattál el, édesanyácska?

MESÉLŐ

Itt a vége a mesének, babácska.

LYÁNYKA

Nem, nem, így nem lehet vége még!

MESÉLŐ

A vége az lesz, hogy szívem hasad kétfelé.

LYÁNYKA

Jogom van tudni, hogy miképp lett Ő apám!

MESÉLŐ

Belehalsz a fájdalomba, ezt akarod, igazán?

HATODIK ÉNEK

LOBBAN

Terka, szívem, Terka, az apád nem enged.

TERKA

Szomorú fej. Hallottam mennyit kell hozzá menned.

LOBBAN

Még utószor elmegyek, és megkérem szép szóval,

Aztán, ha az sem kecsegtet semmi jóval,

Kivándorlok én hozzád, szerelmetes párom,

Düsseldorfig átkelek bokron és árkon.

Inkább hagyom megfagyni szép hazám,

Inkább aludjon ki minden gázkazán,

Minthogy téged el ne szöktesselek,

Illaberek, nádakerek!

Nyomban fel is kerekedek!

TERKA

Mármint apámhoz kerekedel?

LOBBAN

Igen, egy esély még neki is kell.

TERKA

Hiszen most nem is hívott szerelni.

LOBBAN

Nevetős fej, ez az est fényét fogja emelni!

Mindjárt ott is vagyok nála.

Nálad mi az ábra?

TERKA

Nagyon kérlek most ne menj oda! Felkiáltójeltenger.

MESÉLŐ

De késő.

Lobban ezt már nem olvassa.

Sose szeretett olvasni.

Ő dolgozni szeretett.

És engem szeretett.

Itt elfogynak a rímek, vége a mesének.

A valóság jön.

Vagyis Lobban lódul fölfelé a lépcsőházban.

Apám mit sem sejt.

Ilyenkor még nem végzett.

Délután háromkor még nyugodtan dolgozik

A gázkonvektoron.

Minden délután.

A gázkonvektoron.

Rajtam.

Vagyis ő van rajtam, és a pucér fenekem van a gázkonvektoron.

Nem csoda, hogy minden hónapban szétesik.

Lobban benyit.

Apa még dolgozik.

Gimis korunk óta dolgozik.

Rajtam. A gázkonvektoron.

De ettől nem megy tönkre.

Annál már tunyábban erőszakol az öregharcos.

Viszont mindig bezár a padló alatti titkos pincéjébe

Ez lazítja ki a csövet.

Akkor vagyok lenn

Mikor vendég érkezik.

Nehogy kiderüljön, hogy nem vagyok Düsseldorfban.

Hogy sosem voltam Düsseldorfban.

Itthon tanított a bölcsészet börtönébe zárva.

Nem voltak nemzetközi tanulmányok.

Ezzel csak Lobbant próbáltam rávenni, hogy menjen innen.

Édes szerelmem.

Üres a ház. Apa mindent eladott. Nincs már hová bújni.

Lobban Balázs, az utolsó magyar gázszerelő meglátja.

Apát. Engem. Minket.

Mindent megért. Látom a szemében, hogy érti.

Megérti minden hazugságomat.

Három éve nem találkoztunk.

Érti, hogy erről nem tudtam beszélni. Még írásban sem.

Még neki sem. És most neked sem tudom elmondani, édeslányom, hogy mi történt.

Lobban lánggra lobbant.

Gázos lesz, doki? Ezt kérdezte tőle. Megmutatom, hogy kell megszerelni!

A gáz lánggra lobbant. Lobban lángol. Búzavirág. Egy villanás. Vér melegíti a gázkonvektort.

Lobban Balázs, az utolsó magyar gázszerelő vére. A szerelmemé, aki megszabadított.

És apám vére.

Apánk vére.

Kisbabám.

LYÁNYKA

Nagy mesét mondtál, édesanyám.

Hector kutya, temesd vissza ezt az ősi leletet,

Jobb nem kiásni régi szennyes történeteket

Lobbanj te tűz

S könnyörgünk

Gúnyt ne űzz

Ma is belőlünk!

Ne csiholjunk hiába

Kik maradtunk félszegen, árván

Bölesészek, tudás-hiányban,

Kétezernegyven Magyarországon!

VÉGE